

tro, at kun den, som paa Museets Vegne udgraver en Høj eller opmaaler en Boplads, faar Lejlighed til at se »primært« paa Tingene, mens Resten »skriver Bøger paa andres Iagttagelser«. Enhver Forsker gør sine Iagttagelser »primært«, naar han arbejder ude i Terrænet paa Grundlag af sine Forgængeres Erfaringer, eller naar han samler det Stof, de har tilrettelagt, og belyser det selvstændigt ved at stille sine egne Spørgsmaal og give sine egne Svar.

VORE AARBØGERS RETNINGSLINIE.

Nogle Betragtninger af C. KLITGAARD.

Efter at Digteren Jeppe Aakjær har fratraadt Redaktionen af »Historisk Aarbog for Skive og Omegn«, har Dr. phil. Gudmund Schütte overtaget dette Hverv, og dermed vil denne Aarbog, der indtil Aargangen 1927 har haft et udpræget Aakjærsk Tilsnit med dets Fordele — og man tør vel ogsaa paa dette Omraade sige Mangler — sikkert faa et andet Præg, selv om den ansete Filolog og Folklorist i et Forord til Aarbog 1928 udtaler, at Læserne ikke skal være rædde for, at den vante Kurs altfor brat og voldsomt skal blive forladt. Disse »beroligende« Ord efterfølges nemlig af en Redegørelse for den nye Redaktions Syn paa Aarbogs-Virksomhederne i det hele og en Bebudelse af, hvilken ny Kurs, der vil blive styret.

Doktoren kan ikke love at holde sig »indenfor Salling Sysseles snævert afstukne Grænser: jeg maa udvide Sigtet til at omfatte hele Jylland«. Og saa følger en lille elskværdig Reprimande til vore historiske Lokaltidsskrifter, der hidtil har arbejdet i spredt Fægtning, og til »Dansk historisk Fællesforening«, der hidtil ikke har evnet at organisere de lokale Samfund til fælles Retningslinier, men har ladet dem selv afgøre, hvilket Stof de ønskede at bringe til deres Medlemmers Kundskab. Dernæst følger Slagordet, der for det organiserede Arbejde bør være Kulturgeografi, derunder indbefattet alt muligt som Ordforraad, Lydformer, Sagn,

Skikke, sociale Indretninger og Handelsvirksomhed. Og Doktoren rider frem paa sin »Kæphest«: Indbyggernavne, Sagn og Folkeminder, Artikelbrug, Byggeskik, Faganlæg o. a., alt rubriceret efter et ensartet Skema. Ja, det er Hovedindholdet af Programtalen. Forfatteren Thorkild Gravlund var ogsaa for nogle Aar siden ude med et Angreb paa de lokale Aarbøgers Retningslinie eller maaske rettere Mangel paa Retningslinie; han vilde, at Kursen skulde sættes efter det folketyperiske, og han er jo nok paa en Vis enig med Dr. Schütte; men Gravlund er udpræget »Typolog«, medens Dr. Schütte tillige er Filolog og vil have sine Interesser paa dette Omraade plejet — og hvad er Læserne? Undertegnede, der i en lang Aarrække har deltaget i Ledelsen af forskellige lokalhistoriske Tidsskrifter, nærer ingen Tvivl om, at man ved at følge den af Gravlund eller Dr. Schütte angivne Retningslinie vilde opnaa at køre Vognen i Groften i Løbet af kort Tid.

Det, der holder de historiske Amtssamfund »paa Benene«, dvs. holder Medlemstallet saa højt oppe, at Samfundene kan bestaa, er den Omstændighed, at Aarbøgerne bringer noget for enhver Smag, snart tung Kost for de stærke Maver og snart letfordøjelige Ting for de svage. Det skal indrømmes, at Aarbøgerne ikke sjældent har bragt Ting frem, der ikke var Trykning værd, eller som blev forelagt Læserne i en for ubearbejdet Form, og dette skal ikke forsvares; men Aarbøgerne maa kunne bringe Stof fra alle den historiske Forsknings Felter og søge at undgaa »Retningslinier«. Naar man har redigeret populær-historiske Tidsskrifter i en længere Aarrække, vil man have en Række Udtalelser angaaende Retningslinien at søge Raad hos. Anmelderen har en saadan liggende for sig. Et Medlem vil træde ud, hvis Aarbogen bringer mere Mythologi, et andet Medlem spotter over Stednavneforskningen, som han og »flere Medlemmer her paa Egnen« ikke skøtter om; een vil have Artikler vedrørende Kirkeliv og Trosliv og ikke Afhandlinger om Forbrydelser og andre ukristelige Gerninger; een vil have noget om Strandinger, en anden om Krig og en tredje om Fred osv. Det gaar, som Jacob Poet (Digteren Jacob Knudsen Schandrup, den fordrukne Herredsfoged i Sønderlyng og Middelsom Herred, død 1720) skrev ca. 1705 i en

Vise om Skagens Tolderen Anders Poulsens uheldige Frierfærd:
 »Een svarer: Jeg er altfor ung — kan Leflen ej fordrage, en anden er af Leflen tung, vil dermed sig aarsage (undskyldte) . . . .«

Skal Aarbøgerne vedblive at bestaa, er der næppe anden Udvej end at søge at variere Stoffet og Forfatterne i saa høj Grad, som Omstændighederne tillader det. I en saadan »cocktail« vil der kunne findes noget for enhver Smag, selv om den ikke helt tilfredsstillende nogen af Nyderne.

TINGBØGER SOM KILDER TIL LOKALHISTORIE.

AF C. KLITGAARD.

I »Fortid og Nutid« 1. Bind S. 141 udtalte afdøde Underarkivar Thomas B. Bang, »at Flertallet af vore Lokalhistorikere uforholdsmæssig meget benytter en enkelt Art Kilder, medens en anden formentlig *betydelig interessantere*¹⁾ og i hvert Fald langt mere lærerig Klasse kun spiller en forsvindende Rolle som Kilde. Der tænkes her paa Tingbøger og Lensregnskaber, for hvilke sidste jeg gerne vil lægge et godt Ord ind. Det skal villigt indrømmes, at Tingbøgerne er en fristende Kilde med deres ofte livfulde Skildringer af dramatiske Begivenheder; men det Stof, de meddeler os, er ifølge Sagens Natur af en saa *egenartet Beskaffenhed, at de næsten udelukkende viser os Skyggesiderne af Livet*¹⁾; at de giver os Bidrag til Sædernes Historie er i Virkeligheden kun rigtigt, naar vi taler om de daarlige Sæder, og dette kan vel være godt til at vise os, hvor langt vi nu er naaet frem, men noget sandt historisk Billede faar vi ikke derved« — og Forfatteren gør sig saa til Talsmand for Lensregnskaberne.

Jeg skal ikke komme ind paa nogen Vurdering af Lensregnskaberne som Kilde til Lokalhistorie og Topografi; deres Værd tør være hævet over enhver Modsigelse, hvad Bang jo saa fortræffeligt har vist; kun vil jeg ikke anerkende, at de giver bedre Bidrag

¹⁾ Fremhævet af mig.